

artet, som Forholdene ser ud ind gennem Dalen, tror jeg, at der vil kunne findes Reder helt ind til Loch Fine. Syd for Bjergkæden, der skiller Dalen fra Hold with Hope Sletten fandt vi aldrig Reder (eller Rester af saadanne). Kjøver¹ var ikke til Stede mere — det var jo Efteraar —, og noget rigtigt Lemmingaar var det heller ikke². Sneugler saas hver Dag, og af Falke³ var der et stort Træk fra Begyndelsen af September til omkring 6. Oktober.

Solsort, *Turdus m. merula* L. — Paa Bass Rock blev i November 1922 efter en 6 Dages nordøstlig Orkan med Sne set 6 Solsorter og skudt 2. De blev skindlagt, men gik tabt med »Teddy«.

SUPPLERENDE IAGTTAGELSER OVER SKANDERBORGEGNENS FUGLE, SÆRLIG OMKRING LANDSBYEN TAANING

AF

R. P. RANDLØV

I D.O.F.T., X, 1915—1916, Hefte 4 offentliggjorde jeg en Del Optegnelser om ovennævnte Egn's Fugle, men paa Grund af utilstrækkeligt Kendskab til Emnet blev denne Lokalfauna noget mangelfuld, og siden da er der dukket enkelte Fugle op i Egnen, som neppe tidligere var erkendte som hørende til dens Fauna, f. Eks. Troland og Nathejre; endvidere har jeg faaet Oplysning om et og andet, som ikke kom med i Fortegnelsen for 17 Aar siden. Der vil dog sikkert ogsaa kunne tilføjes et og andet i disse Notitser.

Dværglappedykker, *Podiceps ruficollis*. Saa vidt jeg har kunnet skønne findes den i et Par mindre Søer ved Skanderborg.

Rødhalsed Lappedykker, *Podiceps griseigena*. Ret almindelig saavel i Mossø som i Skanderborg Søerne. Yngler begge Steder.

¹ Der menes her Lille Kjøve, *Stercorarius longicaudus*.

² Sml. ogsaa BERT LØPPENTHIN: Die Vögel Nordostgrönlands zwischen 73°00' und 75°30' n. Br.; Medd. om Grönland, Bd. 91, Nr. 6, p. 96.

³ Der menes her den hvide Jagtfalk, *Falco rusticolus candicans*.

Sortstrubet Lom, *Colymbus arcticus*. Skudt i Skanderborg Sø i December 1916.

Krikand, *Anas crecca*, ruger hvert Aar i Taaning Kær og ved Skanderborg Sø, men ikke særlig talrigt. Det er sandsynligt, at den Sænkning af Vandstanden, der i Aarene 1931 og 1932 har fundet Sted i Skanderborg Søerne og de tilstødende Enge og Moser, vil paavirke baade Yngle- og Ernæringsforhold saavel for denne Art som i det Hele for de Fugle, der er knyttede til det sumpede Terrain.

Spidsand, *Anas acuta*. Ret sjælden; iagttaget ved Skanderborg 2. Maj 1926.

Stokand, *Anas platyrhyncha*. Efter mine Iagttagelser synes Stokænderne nærmest at aftage i Tal i de senere Aar, men om Vinteren kan der dog til Tider være overordentlig store Flokke. — 9. November 1892 blev der skudt en Andrik, som manglede det hvide Halsbaand.

Skeand, *Spatula clypeata*. 3. August 1925 blev en ung Fugl skudt i Taaning Aa, og 14. Maj 1929 saas 3 Andrikker og en And i Svanesø.

Sangsvane, *Cygnus cygnus*. April 1923 gik et stort Træk over Mossø. 27. Januar 1924 var der 11 i Taaning Aa, deraf 2 Ungfugle. 9. Marts 1924 iagttoges 5 ved Taaning. 22. Februar 1929 trak 6 og næste Dag 10 over Skanderborg i nordlig Retning.

Troldand, *Nyroca fuligula*. 14. Oktober 1923 var der én i Taaning Aa, og 5. April 1926 bemærkedes en Snes Stykker i Svanesø ved Skanderborg; de var der endnu i Begyndelsen af Maj. 1. Juni 1932 var en And med 12 Ællinger paa Vej fra Eskebæk Mose over nogle Sandagre til Svanesø.

Sortand, *Oidemia nigra*. Trækket høres jævnligt over Eggen om Aftenen saavel Efteraar som Foraar; jeg har saaledes hørt det baade i Oktober og Februar, Marts og April.

Fløjlsand, *Oidemia fusca*. 11. Januar 1925 saas 12 Fløjlsænder i Svanesø.

Stor Skallesluger, *Mergus merganser*. Ret talrig i Mossø, saavel om Vinteren som i Marts og April.

Sædgaas, *Anser fabalis*. Der falder kun undtagelsesvis Gæs paa Taaning- eller Skanderborgeggen, og man lægger Mærke til, naar det sker. Jeg har noteret: 4. Oktober 1923 8

i Taaning Kær og næste Dag 1 skudt sammesteds. 24. Marts 1925 saas ca. 50 i Horndrup Kær.

Graagaas, *Anser anser*. Foraarstrækket falder fra først i Marts til hen i April — Grænserne har været 28. Februar og 23. April — og Efteraarstrækket fra sidst i September til først i December; enkelte kan undertiden ses flyvende midt om Vinteren. [Jeg har regnet med, at Graagæssene begynder at trække før Sædgæssene, men i den egentlige Træktid er det forøvrigt ikke muligt at angive, om det er Graagæs eller Sædgæs, der trækker, navnlig ikke, naar Fuglene flyver højt i Luften. Trækretningen er som Regel Nordøst—Sydvest.]

Knortegaas, *Branta bernicla*. 28. November 1919 blev en Knortegaas fanget i Skæret af en Gadelygte i Skanderborg; Aftenen var taaget og mørk. 24. Marts 1925 fløj 10 Knortegæs lavt henover Byen.

Agerhøne, *Perdix perdix*. I Aaret 1925 blev en rugende Agerhøne i en Toft ved Taaning saa fortrolig med Mennesker, at Børnene kunde løfte den af Reden og sætte den paa igen, uden at den lod sig forstyrre deraf. Reden indeholdt 14 Æg, og da Hønen forlod den med 9 Kyllinger, rugede Hanen videre paa de 5 resterende Æg, der imidlertid var ubefrugtede.

Vagtel, *Coturnix coturnix*. 5. Juni 1926 hørte jeg dens Slag paa Horndrup Mark, Taaning Sogn. Ellers er det 25 Aar siden, jeg sidst bemærkede den paa Egnen.

Plettet Rørvagtel, *Porzana porzana*. Dens ret høje Parringsskrig høres om Aftenen i Foraarstiden fra næsten hvert Mosehul i Omegnen af Taaning. 9. August 1931 fangede jeg en ung Fugl i Hem Kær, Tyrsting Herred, og da jeg igen lod den løbe, forsvandt den som et Under i Græsset.

Blishøne, *Fulica atra*, kan undertiden optræde i ret store Tal; saaledes talte jeg ca. 125 i Svanesø ved Skanderborg 27. Marts 1927.

Vibe, *Vanellus vanellus*. Før Afrejsen flokkes Viberne ofte i Skarer paa op mod et Par Hundrede; de begynder at samle sig i Juli-August, og i November er de gerne borte. 1921 traf jeg dog en Vibe ved Skaarup 27. December.

Strandskade, *Haematopus ostralegus*, ses af og til paa Bredderne af Mossø. 1. Marts 1917 saas 2 Strandskader paa den endnu ikke optøede Skanderborg Sø; den ene blev skudt.

Svaleklire, *Tringa ochropus*, menes at have ynglet ved Taaning, hvor der en Juli Maaned i Begyndelsen af Aarhundredet blev skudt en Unge med Blaapigge ved et Bækløb. [2. Juli 1933 har jeg forøvrigt iagttaget et Eksemplar i Gjesing Mose ved Eshjerg.]

Skovsneppe, *Scolopax rusticola*. Nogle Par yngler hvert Aar i Palsgaard Statsplantage, Vrads Herred. Da dette blev konstateret, opgav man, efter hvad jeg har faaet meddelt, Foraarsjagten paa Snepper. — Da den, saa vidt jeg véd, hvert Aar »trækker« og ogsaa skydes i Eier og Yding Skove, er det vel ikke usandsynligt, at den ogsaa vilde yngle der, hvis den fik Ro til det. Omkring 9. April 1922 kom der et helt overvældende Træk; 3 Jægere skød 20 paa en Dag og saa ca. 50, og der laa Snepper allevegne.

Tredækker, *Capella media*, er det nu en Sjældenhed at træffe. I 1919 saa jeg 2, i 1921 1 og i 1926, 1928 og 1929 1 hvert Aar; siden har jeg ingen observeret.

Hættemaage, *Larus ridibundus*. Kolonien i Svanesøen synes at vokse Aar for Aar trods Ægsamling og Søsænkning; antagelig er den nu paa 3—400 Par, og den giver vanskelig Plads for andre Ynglefugle i Søen. I tørre Somre, naar det er smaat med Larver paa Markerne, søger Maagerne ind i Haver og paa Gaderne i Skanderborg, hvor de bliver fodrede. 22. August 1930 saas et Hundrede Stykker samle Levninger paa Ungskuepladsen efter Skuet.

Sortterne, *Chlidonias nigra*, skal tidligere have ynglet i en nu udtørret Sø, Pittersø, ved Venge, Nord for Skanderborg. 1931 iagttoges den over et Mosehul ved den vestlige Ende af Mossø og ved Taaning Aa.

Rørdrum, *Botaurus stellaris*. I tidligere Meddelelser angives den som skudt ved Mossø 1915. Den skal ogsaa være iagttaget ved Skanderborg for en halv Snes Aar siden.

Nathejre, *Nycticorax nycticorax*. Juli 1925 bemærkedes 2 Eksemplarer i Svanesøen ved Skanderborg; den ene blev skudt og findes nu i en Skolesamling i Aarhus.

Stork, *Ciconia ciconia*. I Taaning Sogn er der vist ingen ynglende Storke mere. 1920 blev en 50 Aar gammel Rede fjernet. I en anden Rede var der Unger endnu i 1922. 5. September 1919 saas en Flok paa 31 trækkende over Taaning.

1920 iagttoges jævnlig 4 hjemløse Storke i Taaning Kær. 3. September 1922 trak 7 Storke over Taaning i Retningen Nordvest—Sydøst. 16. August 1924 trak 23 Storke over Skanderborg, og nogle Dage forinden var der iagttaget en hel Del ved Taaning. — Paa en Udflugt i Herningegnen 27. Juni 1925 saas en Del Storke. Paa Hesselvig Enggaard var der en Rede med 4 Unger; den ene af de gamle Fugle var ringmærket og havde boet der et Par Aar. I Herning iagttoges en beboet Rede, og paa mindst 1 Rede til i Egnen saas der Storke. — 21. Januar 1926 meldte Bladene om en overvintrende Stork i Daugaard ved Vejle. — 2. Januar 1927 fik jeg af Gaardejer P. PETERSEN, Horndrup Nedergaard ved Skanderborg, en Ring af en Stork, som i 1924 var ved at fæste Bo paa Gaarden sammen med en Mage. Sidst i Juli nævnte Aar var Fuglen fløjet mod en Højspændingsledning lige udenfor Gaarden, og fandtes død med den ene Vinge sveden af den stærke elektriske Strøm; Magen vedblev at søge Reden, men en Dag noget senere endte den paa samme Maade. Storkeringen bar Overlærer MORTENSEN's Navn og var mærket No. 1677 S; jeg sendte den til Enkefru I. LEMMING MORTENSEN, som meddelte mig, at Storken var mærket som Unge 6. Juli 1919 hos Gaardejer NIELS L. ANDERSEN, Sønderupgaard pr. Viborg. — 1930 var der beboede Reder paa Karenslund i Dover Sogn og Tammestrup i Ousted Sogn. — 22. Juni 1930 iagttog jeg en Rede med 3 Unger i Boring Vest for Horsens. — 29. Januar 1932 iagttoges en overvintrende Stork paa Tingstedholms Mølle mellem Skanderborg og Horsens, og 1. December 1932 meldtes det, at dette Aar overvintrede begge Storkene ved Møllen, paa hvis Omraade Parret kunde ses spankulere omkring. De var Genstand for en Del Omhu fra Møllejeherens Side, men de mange Fiskedamme i Nærheden bidrog vel ogsaa til Fuglenes Underhold. — Storkens Ankomst til Skanderborgegnen falder sidst i Marts eller først i April; fra 1921 til 1929 har Tiden varieret fra 23. Marts til 11. April. Afrejsen finder Sted i August; nogle trækker bort i Juli, og der kan findes Efternølere i Begyndelsen af September.

Sort Stork, *Ciconia nigra*, er i de senere Aar bleven en Sjældenhed, saa det næsten er en Begivenhed at faa den at se. Sidst en saadan noteredes var 16. August 1931, da én saas i Mjesing Enge ved Skanderborg.

Musevaage, *Buteo buteo*, træffes nu kun enkeltvis og ret sjældent; den iagttages dog nu og da, ogsaa om Sommeren.

Spurvehøg, *Accipiter nisus*. 7. December 1930 saa jeg Spurvehøgens Anretterbord paa en Granstub. Der var Levninger af mindst 3 Kvækerfinker, hvoraf der dette Aar var mange.

Duehøg, *Accipiter gentilis*. Efter hvad jeg har erfaret, skal den yngle i Palsgaard Statsplantage, Vrads Herred.

Lærkefalk, *Falco subbuteo*, skal ogsaa yngle i Palsgaard Plantage.

Ringdue, *Columba palumbus*. Medens Duerne paa Grund af Egeroplagen og de haarde Vintre (Eftervintre i Februar-Marts) er gaaet meget ned i Tal, kommer der undertiden mægtige Flokke paa Træk. Vinteren 1924 var der saaledes Flokke paa op til 200 i Skovene ved Taaning, og 1925 saas en Flok paa ca. 150 ved Skanderborg. 23. November 1926 slog en mægtig Sværm sig ned i Haldsminde Plantage i Taaning Sogn; Flokken ansloges til henvend 1000, og Plantagen blev formelig blaa af Duer. Store Dele af Sværmen fløj ud i et nærliggende Kær for at drikke. Først ved Mørkets Frembrud kom der Ro over Duerne, og Dagen efter var de borte; der blev dog ved med at være mange Duer i Eggen lige til Nytaar.

Gøg, *Cuculus canorus*, ankommer konstant i Begyndelsen af Maj, 1922—1933 fra 4. til 11. Maj. Nogle er her endnu i Slutningen af August; jeg har saaledes truffet Gøge 19. August 1923 og 23. August 1925. — I Forsommeren 1924 stillede Børnene paa Havreballegaard, Taaning Sogn, en tom Karbid-daase op paa nogle Grene i et lavt Buskads i Haven, og en Musvit, *Parus major*, fandt den egnet til Redeplads. Daasen var imidlertid bleven glemt, og da man senere hen paa Sommeren tilfældig kom til at se til den, var den helt udfyldt af en Gøgeunge, der havde sin Nød med at være i Reden og slet ikke kunde komme derfra ved egen Hjælp; den blev nu befriet fra sit Fængsel, skønt Plejeforældrene protesterede energisk.

Mursejler, *Apus apus*. I Taaning Kirke yngler 10—15 Par, i Skanderup Kirke ca. 10 Par og i en gammel Købmands-gaard i Skanderborg 4—5 Par.

Stor Flagspætte, *Dryobates major pinetorum*, yngler konstant i Skanderborg Dyrehave; saaledes fandtes 5. Juni 1929 2 Reder, 19. Juni 1932 en Rede med Unger og 10. Juni 1933 2 Reder. En af de ovennævnte Reder var udhugget i frisk Eg.

Grønspætte, *Picus viridis virescens*, har i Sommeren 1933 til Stadighed været i Skanderborg Dyrehave og har formentlig ynglet i nogle derværende gamle, hule Bøgetræer, der imidlertid er saa høje, at det ikke er hver Mands Sag at undersøge dem.

Krage, *Corvus corone cornix*. I Dyrehaven opholder sig ret konstant hver Vinter 2—300 fremmede Krager foruden Raager og Alliker. Hver Morgen drager Sværmen ud i Omegnen og vender om Aftenen tilbage under megen Skraal og Skrig. I de senere Aar er der udlagt Fosformos for dem, hvilket har tyndet en Del ud i Rækkerne, men Vinteren efter synes de nye Flokke at være lige saa store. 10. Februar 1923 trak 2—300 Krager over Skanderborg fra Nordøst til Sydvest.

Forstuesvale, *Hirundo rustica*. Afrejsen kan undertiden trække noget længe ud for Efternølerne; det er saaledes ikke helt sjældent at træffe Svaler sidst i Oktober, og selv saa sent som 16. November traf jeg i 1926 inde ved Skanderborg en Del Svaler, som forøvrigt saa ud til at befinde sig mindre vel.

Bysvale, *Delichon urbica*, er stærkt i Aftagende, og det hører snart til Sjældenhederne at se en saadan. Beboede Reder har jeg ikke set siden 1924, da jeg fandt en i en Port i Skanderborg.

Stær, *Sturnus vulgaris*. Adskillige overvintrer hvert Aar, og hvis Vinteren bliver særlig haard, søger de Tilflugt paa Møddinger og Affaldspladser.

Brunelle, *Prunella modularis*, forekommer ret sparsomt.

Vandstær, *Cinclus cinclus*. 9. April 1932 fandtes en Vandstær død under Telefontraad ved Skanderborg.

Musvit, *Parus major*. I en i min Have i Skanderborg op-hængt Mejsekasse havde et Musvitpar i 1927 15 Æg. — Den har i et enkelt af mig kendt Tilfælde været Værtsfugl for Gøgen, *Cuculus canorus* (se under denne).

Sumpmejse, *Parus palustris*, var en stadig Gæst ved de i Haven udhængte Talgstykker. Reden har jeg fundet med 7 Æg i et Træstød i Maj.

Lærke, *Alauda arvensis*. Af 47 iagttagne Reder blev 23 (50 %) ødelagte, de fleste af Krager.

Hedelærke, *Lullula arborea*, er iagttaget nogle enkelte Gange.

Bjerglærke, *Eremophila alpestris flava*, er truffet en enkelt Gang ved Taaning en Snevinter i Slutningen af Firserne; den løb paa en Snemark, hvor nogle enkelte Græsstraa med Frø ragede op.

Hvid Vipstjert, *Motacilla alba*. Afrejsen finder Sted sidst i September og første Halvdel af Oktober; endnu 14. Oktober har jeg observeret nogle.

Gul Vipstjert, *Motacilla flava*. Af 7 af mig iagttagne Reder indeholdt 2 fra 25. Juli og 3. August en flyvefærdig Gøgeunge.

Vindrossel, *Turdus musicus*. Foraarsstrækket falder i Marts-April; jeg har dog truffet enkelte senere, saaledes 2. Maj 1923. I Aarene 1921—1930 er Efteraarstrækket faldet fra 19. September til 7. November.

Solsort, *Turdus merula*. I min Have i Skanderborg udrugetes i 1921, 1924 og 1930 hvert Aar 3 Kuld af samme Par Solsorter. 1921 indeholdt Rederne 4, 5 og 6 Æg. 1924 benyttedes samme Rede til alle 3 Kuld, hvis Størrelse var 4, 4 og 5; Parret havde første Hold Unger 25. Maj, og næste Rugning begyndte allerede 20. Juni; sidste Kuld blev udruget i August. 1930 var Kuldene paa 4, 5 og 5.

Kvækerfinke, *Fringilla montifringilla*, ses saa godt som hver Vinter og visse Aar i store Skarer.

Svenske (Grønirisk), *Chloris chloris*. 16. Februar 1919 saas ca. 100 Grønirisker i en mislykket Radisemark i Vrold ved Skanderborg.

Graasisken, *Carduelis flammea*. Smaaflukke ses jævnlig om Vinteren, saaledes i 1922 og 1932, og i Februar og Marts 1933 opholdt en Flok paa 20 sig ved Skanderborg.

Lille Korsnæb, *Loxia curvirostra*. I November 1921, 1922 og 1924 var den almindelig ved Taaning og Skanderborg. Hele Efteraaret og Vinteren 1929 opholdt en Flok sig i Hem, Vest for Skanderborg, i nogle derværende Naaletræer. 16. Januar 1930 saas nogle i Taaning, og de var der endnu saa sent som 17. Maj. Ogsaa i Efteraaret 1930 bemærkedes Korsnæb ved Taaning.